

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Égész évre 60 Lei, félévre 30 Lei,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 L.

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lui 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Uj esztendőre

Most, hogy szövetségünknek egy munkával terhes éve lezárult és törhetetlen reménységgel ujjnak a küszöbére léptünk, nem mulasztathatjuk el számadást vetni arról, hogy vajjon mennyit valósítottunk meg a kitűzött célunkból és mennyivel jutottunk közelebb a szakmánkhöz tartozó összmmunkásság megszervezéséhez.

Valljuk be őszintén, hogy sokat dolgoztunk mindnyájan, de mégsem eleget arra, hogy az évezredes butaságot és a saját sorainkból kikerültek káros munkáját ellensúlyozni és magunkat is kielégítő építő és szervező munkát végezni tudtunk volna. Egyik kezünkkel harcolni kellett a tőkéssekkel, hogy a gazdasági nyomást fokozottabb mértékben ellenhárító törekvéseiket visszatülasítani tudjuk, a másik kezünk szervezési munkával és a már megszervezetteknek a tévutra vezetése elleni harccal volt elfoglalva.

Mint gazdasági szervezet elsősorban is a szövetségünkbe tömörült munkásság alacsony élet-nívóját igyekeztünk emelni azáltal, hogy erőnket majdnem felülmuló anyagi segítséget nyújtottunk a gazdasági harcukat vivó tagjainknak.

Az eredmény, viszonyítva az elééréséért folytatott nagy munkához, nem elégíthet ki bennünket, de mindenestre eredmény az is, hogy a tőkésseknek a tavaszon sok reménnyel megindított offenzíváját visszaverni tudtuk. Sőt ott, ahol arra alkalom kínálkozott, számadásba is mentünk, hogy javítsunk a szaktársaink sanyaru helyzetén és ha e téren több eredményt elérni nem tudtunk,

az nem a mi akarátunkon, hanem a szervezeteink gyengeségén és a kommunisták által előidézett fe-gyelmezetlenségen mulott.

Eredmény az is, hogy az uj harcosok ezreit állítottuk a gazdasági harcukat vivó szervezett munkástársaink soraiba abban az időben, amikor mások párt és egyéni érdekből, téves célok szolgálatában ellenagitációt folytattak és ezen akciójukkal hátráltatták az osztályharcos utján előretörő szervezett munkásságot tevékenyebb munkájának a kifejtésében. Mindezek dacára a munkásság életösztöne és jól felfogott gazdasági érdeke által sarkalva haladni fog a megkezdett utján és lépésről lépésre ki fogja szorítani az ellenségeit, legyenek azok akár a saját osztályából való demagógok, akár pedig tőkésék, mert ez az elvitathatatlan történelmi hivatása az öntudatra ébredő munkásságnak.

A kémiai munkásság köréből is örvendetes eredményekről számolhatunk be, akik osztályhelyzetük tudatára ébredve, mind sűrűbben tömörülnek szövetségünkbe, hogy erőt merítsenek megvívandó harcaikra és hogy a saját erejükkel is támogassák szövetségünk többi tagjait a harcaikban. Különösen az üveggyári munkásság szervezkedése indult meg erős lendülettel és reméljük, hogy rövid időn belül ezen szakma teljes megszervezéséről és a szervezkedéssel kapcsolatban kivívott jobb munkafeltételekről számolhatunk be.

Szövetségünk tagjai közé egy időre éket vert a kommunista demagógia, mert lelkiismeretlenül megbontották az eddigi egységes vasmunkások táborát, de remél-

jük, hogy végül is a józan ész fog győzedelmeskedni és az egységbontókkal érdemük szerint fog elbánni éppen a félrevezetett munkásság, mert kényszeríteni fogja erre a gazdasági helyzetük tervszerűleg előidézett leromlása.

Már az elmúlt évben tapasztalhattuk, hogy a romániai fejletlen gyárjpar nem a termelési módszerek tökéletesítésével akarja termékeit versenyképessé tenni a külföld fejlett gyárjpara termékeivel szemben, hanem a munkaerő fokozottabb kihasználására törekszik, amit az akkordrendszer általánosításával és a munkaidő meghosszabbításával gondol elérni. Az elmúlt évben mindenütt kísérletet tettek a tőkésék ezen tervük keresztülvitelére és hogy a tervüket megghiusítani sikerült, számíthatunk rá, hogy ebben az évben újabb kísérleteket fognak tenni annál is inkább, mert erre a szervezetekben duló egyenetlenség alkalmat ad. A szakszervezetek céljával és rendeltetésével tisztában lévő szaktársak kötele-sége, hogy a munkásságot mindenütt kioktassák a munkaadókravasz terve elleni küzdelemre és az egységbontás káros hatásaira.

Igyekeznünk kell az uj évben tevékenyebb munkával és újabb pozíciók elfoglalásával tőkésünknek lehetetlenné tenni a munkásságra katasztrófális tervük keresztülvitelét. Ha a szakszervezet rendeltetésének megfelelően dolgozni akarunk, úgy az egész közelfekvő munkák özöne vár elvégzésre, hogy a munkásságnak türhetőbb helyzetet teremthessünk.

Mint osztályharcos szakszervezet, a harc jegyében indulunk az uj év még ködös napjaiba, hogy

folytassuk és vezessük a szervezett munkásság gigászi harcát az ősellenséggel mindaddig, anig elnyomottak és elnyomók lesznek ebben a fenékig romlott társadalomban, melynek a megváltoztatását nem demagógiával, hanem csak erős, minden vésszel dacolni

tudó összetartással, kitartó munkával és vasesegységgel érhetjük el.

Jelszónk legyen az új évben „egységesen előre“ a nagy tanítómesterünk, Marx által kitűzött cél felé és aki harcunkban nincs velünk, az ellensége a proletáriatusnak.

Az „egységes“ szaktanács munkájának eredménye és hatása szövetségünk életére

Amint ismeretes, az 1923 szeptember hónapban Clujon tartott országos szakszervezeti kongresszus küldötteinek többsége kimondotta az amszterdami Internacionáléhoz való csatlakozást. Mi, vas- és fémmunkások, csak úgy, mint a többi csatlakozott szövetségek megvoltunk győződve arról, hogy a kommunista part a legmesszebbmenő ellenakciót fogja megidézni a csatlakozott szövetségek ellen, csak azt nem féltettük fel éppen róluk, akik hosszú idő óta az „egységfront“ jelszavának a hangoztatásából éltek, hogy meglévő szakszervezeteket rombolnak szét, ahelyett, hogy ezeket erősítsék, vagy újakat szerveznének.

Nem, ezt nem hittük! Azt tudtuk, hogy pártcéljaik eléréseért a szakszervezetekben is minden aknamunkára képesek, azt is tudtuk, hogy az „egységfront“ hangoztatása is csak arravaló volt és arravaló ma is, hogy a hiszékeny tömegeket megtévesztve, a saját demagógiájuknak megnyerjék. De azt mégsem hittük, hogy az annyi fardtsággal felépített és fejlődésnek indult szövetségek szétrombolásától nem riadnak vissza.

Romániában sohasem volt olyan erős a reakció, mint ma, a munkaadók szervezetei sohasem voltak olyan erősek, mint ma, a 8 órás munkaidő, valamint a többi nehéz harcok árán kivívott eredmények mind-mind veszélyben vannak. Románia munkásságának sohasem volt olyan nagy szükség az egységes szakszervezetekre, mint éppen ma a szakszervezeteinket soha ilyen lelketlen módon nem szakitották szét, mint azt a kongresszus óta teszi az ugynevezett „egységes“ országos szaktanács. Lássuk csak mi történt a kongresszus óta.

Mint hogy a kommunista pártnak nem sikerült a csatlakozást megakadályozni és tagjai az országos szaktanácsba nem kerülhettek be, így Bukarestben „egységes“ cím alatt megalakították a kommunista szaktanácsot, melynek tagjai: Müller, Ghempet, Baga, Salamon S. in, Marian, Dan, Nagy Géza és a többi ismert kommunista vezeték. A vezérkarnak szakszervezetekre is volt szükségük, tehát különböző rágalmozások és hazugságok közepette megkezdtek

csoportjaink elszakítását a szövetségtől. (Amit lapjokban és gyűléseken dicsőkedve hangoztatnak, hogy már annyi és annyi csoportot szakitottak ki a szövetségünkben.) Sajnálattal kell megállapítsuk, hogy sikerült is egy pár helyen félrevezetni a munkásságot, habár ők kísérleteztek összes csoportjainknál, hogy elszakadásra bírják. A fenti szaktanács körleveleikben és hivatalos lapjokban tendenciózusan oly értelemben informálják a közvéleményt, hogy a Vasmunkás Szövetségből 10–15 csoport váit ki. Ezzel akarnak hatni a szövetségben maradt csoportokra, hogy ezeket is kiválásra buzdítsák. Ezért őszintén és minden szépítés nélkül nyíltan feltárjuk a helyzetet szövetségünk helyzetéről, hogy a szaktársaink informálva legyenek. Eddig hivatalosan a következő csoportok váit ki:

Nagyvárad, Nagyszeben, Temesvár és Zernest, Ezek a helyeken szövetségünknek ezidőszert nincsenek csoportjai. Brassóban és Aradon ezidőszert 2–2 csoport van, mert e két helyen a kommunisták is alakítottak vasas csoportokat. Azok a tagok pedig, akik a szerzett jogukat nem akarják elveszíteni, benmaradtak a szövetségben és mindkét helyen működik a szövetségünkhöz tartozó régi csoport is. Bukarestben megszűnti működni a vasas csoport, ennek a tagjai átléptek a bukaresti „chimic“ csoportunkba, itt is alakult aradi mintára egy ugynevezett „independent“ vasas csoport Ghempet és társai vezetése alatt.

Kijelentjük, hogy a fenti csoportok közül egyetlen egyet sem oszlattunk fel, vagy zártunk ki, ellenkezőleg kezeink közt írásbeli bizonyíték van mindenünnen, hogy ők jelentették be a szövetségből való kilépésüket. Ezt azért kívánjuk nyíltan leszögezni, mert az egységes szaktanács állandóan azt hangoztatja, hogy a vasmunkás szövetség vezetőse csoportokat oszlalt fel és zár ki s ezáltal gyengíti a szakszervezeti mozgalmat. Igazolni tudjuk, hogy a fenti „egységes“ szaktanács utasítására és rábeszélésére történtek a szövetségből való kiválások. Fenti kivált csoportok közgyűléseire ugyszólván testületileg vonultak fel, így pl. a temesvári vasas közgyűlésen, mint ven-

dégek jelen voltak: Berger (Brasov), Baga (Arad), Müller (Temesvár), Czeller (Nagyváradról), Bukova (Arad), ezek valamennyien felszólaltak a gyűlésen s az elszakadásra hívták a munkásságot.

Tehát elszakítottak négy csoportot teljesen és három városban (Brasov, Arad és Bukarest) szakadást idézték elő a vasmunkás csoportokban. Ime az „egységfront“. Ezen romboló munkájukat egyetlen komoly érveléssel támasztani nem tudják, hanem összevissza dadognak, hazudnak, csüri-csavarják a dolgot. Mi megmondjuk helyettük az igazi okot: egyetlen okunk az, hogy sem a központi vezetési tagok közül, sem a szövetségünk tagjai közül egy sem kommunista, így szövetségünkben a kommunista párt intenciói nem érvényesülhetnek. A mi bűnünk az, hogy becsülettel dolgozunk szervezetünk kiépítésén s dolgozunk, ezt bizonyítjuk azzal, hogy csak a kongresszus óta 7 új csoportot alakítottunk, tehát azon idő alatt, amikor ők ugyanannyi csoportot elszakítottak.

Ime tehát, így egységesít az „egységes“ szaktanács az „egységfront“ nagyobb dicsőségére. — Ezek utasítják a szaktársakat.

A munka szabadsága

A munka szabadságát és a különböző nemzetiségű munkások egyenjogúságát annyit hangoztatják tőkésaink, hogy már ezért is gyanussá kellene válni a tétel, mert tudvalevőleg az igazság sohasem szorul több reklámra.

A mi tőkésaink munkásfelvételén igen sokszor nem a munkás szaktudására, hanem a nemzetiségére fektetik a főszólyt, különösen akkor, ha van mit válogatniok. És ha a munkás véletlenül nem olyan nemzetiségűnek született, mint amilyenre a tőkésnek szüksége van, úgy mehet tovább sétálni. Szóval szabadságában van éhen pusztulni munkásnak csak azért, mert ilyen vagy olyan nemzetiségűnek született. Így sokszor elhaligadják a valódi indok a munkás előtt s még azt sem mond meg, hogy felvételének a nemzetisége az akadálya. A munka szabadságáról köteteket lehetne írni, mert éppen a téma, amelyet a tőkésaink mindig úgy értelmeznek, ahogy az zsebük diktálja. Szabad a munkásnak a fordulásáig dolgozni is, de már a munkát abba hagyni nem szabad s ha mégis megtenné, szuronnal kényserítik a munkaszabadság-élvénél gyobb dicsőségére munkája folytatására. Így tesz az Astra-gyar igazgatója is Aradon, ahol munkásfelvétel alkalmával csak román nemzetiségű munkást keresett az igazgatóság és egyéb nemzetiségű munkára jelenleg munkást nem vette figyelembe. C

odik, aki azt hiszi, hogy az igazgató-
ágot ezen ténykedésére sovinizmusa
ndította volna. Nem és százsorosan
em. Egyszerűen az ilyen eljárásával
ket akart venni a különböző nemzeti-
egű munkások közzé, amire a bérl-
nyomásnál szüksége lenne. Lám a
berálisok az ó-királyságban lévő többi
áraikban kevésbé mutatkoznak sovi-
nistáknak és külföldi munkásokkal tö-
nik meg a gyáraikat. A tőkést nem a
ajszerelete, hanem a profit és a munka-
ér kérdése foglalkoztatja elsősorban is
s ha sovinsta álarcot ölt, teszi azt
zon célból, hogy anyagi hasznot húz-
on belőle, Tévednek a tőkés urak, ha
zt hiszik, hogy a nemzetiségi eszmé-
nek a munkások közzé való bedobásá-
al elérik titkos céljukat, a bérleny-
mást, mert a munkás, bármily nemzei-
iségű is legyen, élni akar, ehhez pedig
az szükséges, hogy munkájáért tisztés-
éséget bért is kapjon. A tőkés fajszere-
ete sohasem terjedt annyira, hogy a
ajtesivérének nagyobb bért is adjon,
egfennebb nagyobb előszeretettel szá-
mányolja ki az ő fajtesivérét és ezzel
dokumentálja az ő álhazafiságát.

A tőke sohasem sovinizta sehol a
világon, mert szívesen szállít fegyvere-
ket is az ellenségnek, csak jól meg-
legyen fizetve és a sovinizmus álarcát
legfennebb csalétekként használja tőkés
gyarapítására. Ha elítéljük a tőkésék
azon eljárását, hogy a munkást nem
csak a szaktudása, hanem más szem-
pontokból is bírálják el a felvétele vagy
elbocsátása alkalmával, ugy százsoro-
san elítélendő az olyan munkások
magatartása, akik azért bocsáttassák el
az ő munkástársaikat, mert kétségbe
merik vonni az ő világforradalmi tézi-
seiket. Ez az eset történt meg Aradon,
az Arad Hegyaljánál, ahol az üzemen
dolgozó és csoportunkhoz tartozó szak-
társainkkal szemben a magukat függet-
lennek nevező kommunisták már a
terrortól sem riadnak vissza és a szó
szoros értelmében elbocsátással fenye-
getik a csoportunkhoz tartozó és a
frázisaikra nem reagáló szaktársain-
kat.

A legképtelenebb vádakot találják
ki ellenük, sőt már annyira mentek,
hogy a tetleges bántalmazást is igénybe
veszik, vélt igazuk bizonyítására. Ime
egy újabb bizonyíték, hogy a két szélső-
ség mennyire megérti egymást. Mind
a kettő elbocsát, igaz, hogy mi nem
értjük, hogy egyik munkás hogyan
bocsáthatja el a másikat, pardon, de
érhető lesz ez mindjárt, ha tudjuk,
hogy ezen munkásnak, mint kommu-
nistanak van annyi protekciója, hogy
kérésére munkástársát elbocsátják. Szép
kis egység a kapitalistával.

Kolozsvárt nagymérvű munka-
nélküliség miatt a vasmunkások
szigorúan kerüljék.

Mit ír a magyarországi Vasmunkás Szövetség a nagyváradai Szaktanácsnak

Külföldön nem ismerik el szervezett munkásoknak
az elszakadt vasmunkás csoportok tagjait

A világ szervezett munkásságának
ereje a nemzetköziségben gyökeredzik,
ezt a tudatot és szellemet hirtette el a
szocialista nevelés évtizedeken keresz-
tül. Az elnyomatás egyforma az egész
világon, a nemzetközi elnyomatás alól
csak egységes nemzetközi harc útján
szabadulhatnak fel a világ proletárai.
A kapitalisták nemzetközi szervezeteivel
szemben csak a nemzetközi világ szer-
vezeteinek segítségével védekezhettünk.
Ezért mondta Marx, a nagy tanító-
mesterünk, hogy „világ proletárai
egyesüljetekek”. Nem volnánk méltók a
szervezett munkás névre, nem volnánk
méltók a világ szervezett munkássá-
gának támogatására, ha nem ebben a
szellemben dolgoznánk és nem ebben
a szellemben vezetnők szervezeteinket.
Éppen ezért, hogy a nemzetközi érzel-
meinket a valóságban is dokumen-
táljuk, a vasmunkás szövetség 1922
szeptember hóban tartott országos
kongresszusa kimondta a nemzetközi
vasmunkás szövetséghez való csatlakozást,
ahoz a szövetséghez, melyhez
minden ország vasmunkás szövetségei
tartoznak. Az 1923 évi szeptember
hóban Clujon tartott országos szak-
szervezeti kongresszus kimondta az
Amsterdam-i Internacionáléhoz való
csatlakozást, amelyhez 19 millió szer-
vezett munkás tartozik.

Ime megteremtettük a világ szerve-
zett munkásaival a szoros kapcsolatot,
ez a bűnünk a kommunisták előtt.
Felvetődik a kérdés, hogy miért? Hisz
ők is nemzetköziesek, — igen, de a
kommunistáknak is van Moszkvában
egy szakszervezeti internacionáléjuk,
ahonnan utasítást kaptak, hogy ha a
romániai kommunisták nem tudják ki-
mondani a kongresszuson a Moszkvá-
hoz való csatlakozást, ugy legalább
akadályozzák meg az Amsterdamhoz
való csatlakozást. Ezzel az intencióval
jöttek a cluji kongresszusra, amit bizo-
nyít az is, hogy a kongresszus előtti
időben lapjaikban és gyűléseken óriási
propagandát fejtettek ki, hogy a csat-
lakozás kérdése vételessék le a napi-
rendről. Természetes, elhallgatják azt,
hogy a moszkvai szakszervezeti inter-
nacionáléhoz csak Oroszország elnyo-
mott szakszervezetei tartoznak. Elhall-
gatják, hogy egy esetleges Moszkvához
való csatlakozás ugysem bírna semmi-
féle gyakorlati értékkel, mert hisz ez a
világ szervezett munkásaitól egy telje-
sen elzárt internacionálé és elhallgatják
legfőbbképpen azokat a hátrányokat,
amelyek az Amsterdamhoz nem csatlakozás
esetén származhatnak Románia
szervezett munkásaira.

A világ szervezett munkásaival a
kapcsolatot csak Amsterdamban és a
szakmai internacionálékon keresztül
tarthatjuk fenn. Szövetségünk csatlakozva
van ugy a szakmai, mint a
szakmaközt internacionáléhoz s ennek
alapján kölcsönösségi viszonyban állunk
az összes külföldi vasmunkás szövetsé-
gekkel. Tagjainkat bármely állam
vasmunkás szövetségei átvenik teljes
igényjogosultságukkal, míg ellenben
nem veszik át és nem tekintik szerve-
zett munkásoknak azon csoportok tag-
jait, amelyek nem tartoznak, vagy ki-
léptek szövetségünkől. Ime, hogy
szaktársaink világosan lássák, hogy
hogy fogadják külföldön az elszakadt
csoportok tagjait, ennek bizonyítéka-
ként közöljük a két alábbi levelet. A
nagyváradai szaktanács a következő pa-
naszos átiratot küldte a magyarországi
vasmunkás szövetségének:

Ker. Szakszervezeti Tanács, Oradea-Mare

Magyarországi Vas- és Fémmunkások Központi
Szövetségének

Budapest.

Tisztelt Elvtársak!

A nagyváradai vas- és fémmunkások, bormunkások, famunkások és szabá-
szati munkások szakszervezetei panaszt emel-
tek a magyarországi szövetség ama eljárása
ellen, hogy a romániai szervezett vas- és
fém-, vegyipari-, fa-, bőr- és szabómunká-
sokat nem tekintik szervezett munkásoknak
és ennélfogva semmiféle segélyezésben nem
részesítik, ha Magyarországra utaznak.

Tekintettel arra, hogy ezen eljárás a
nemzetközi szervezetek viszonylagossága
Románia és Magyarország között megszü-
ntetését jelentené, kérjük Önöket, sürgősen
értesíteni bennünket, hogy ez a panasz meny-
nyire felel meg a valóságnak és mi indította
Önöket erre a végső elhatározásra.

Ugyanakkor figyelmeztetjük Önöket, hogy
a nemzetközi viszonylagosság megszünteté-
sének hátrányai nem annyira a romániai, mint
a magyarországi munkásokat sújtják, mert
Romániába sokkal több magyarországi munkás
jön, mint amennyi romániai munkás
utazik Magyarországra és ha mi nem segé-
lyezzük ezeket itten, Önöknek ott gyűlik meg
a bajuk a saját tagjaikkal.

Válaszokra várva, vagyunk
Oradea-Mare, 1923. december 6-án.

Elvtársi üdvözléssel:

Albany s. k. titkár.

P. H.

Olvashatatlan aláírás.

Lássuk most erre a választ.

Cs. TR.

1923. december 13.

29—325.

T. Kerületi Szakszervezeti Tanácsnak

Oradea-Mare.

F. hó 6-án kelt levelüket vettük, melyre
a következőket válaszoljuk:

A nemzetközi Szakszervezeti Tanács titkár-
ságától, Amsterdamból, továbbá a Nemzet-

közi Vas- és Fémmunkások Titkárságától, Bernből nyert értesülésünk alapján a nagyváradi vas- és fémmunkások kiléptek a romániai vas- és fémmunkás szövetség kötelékéből, ennél fogva mi a magunk részéről nem vagyunk hajlandók elismerni semmiféle „kerületi szakszervezeti tanácsot”, mely tulajdonképpen kommunista egyesület és a harmadik internacionáléhoz tartozik.

Mi tehát fenntartjuk az eddigi rendszert és mindaddig, amíg a nagyváradi vas- és fémmunkások nem csatlakoznak ahhoz a szövetséghez, amely szövetség Nemzetközi Szakszervezeti Szövetséghez és a Nemzetközi Vasmunkás Szövetséghez tartozik, Önökkel minden összeköttetést megszakítunk. Önöknek a legkevesebb joguk van a nemzetközi kapcsolatra hivatkozni, mert éppen Önök azok, akik azt nem tartják be. Sajnálattal látjuk, hogy az a munkásmozgalom, amelyet mi évtizedes keserves munkával a volt erdélyi részben megalkottunk, azt most egy pár könnyelmű egyén a saját céljaira használja fel és ahelyett, hogy a munkásság egységesen tömörülne épen úgy, mint az egész világon a kapitalisták, igyekeznek az általunk közel évtizedeken keresztül nehéz küzdelmek árán felépített munkásmozgalmat szétforgácsolni, jobban mondva teljesen tönkretenni, még hozzá már másodízben.

Vegyék tehát tudomásul, hogy mi szorosan a Nemzetközi Titkárság szabályaihoz tartjuk magunkat és ettől sem a jelenben, sem a jövőben nem fogunk eltérni és csak azon szaktársaknak adunk segítyt, akik olyan tagsági könyvvel rendelkeznek, amelynek szövetsége a Nemzetközi Vasmunkás Titkárságnak tagja.

Bélyegző.

Aláírás.

Igen, ilyen és még ehhez hasonló válaszokat kaphatnak az ugynevezett „independenti” (független) szakszervezetek. A külföldi szövetségeket hiába akarják félrevezetni, azok nagyon jól ismerik az ilyen fogásokat. A munkásság félrevezetése, egészen bizonyos, hogy itt is csak ideig-óráig sikerülhet a független szó mögé bujt bolsevikieknek.

Itt kívánjuk megjegyezni, hogy Aradról a hosszúfűlű Baga János is hasonló értelmű levelet intézett a magyarországi Vasmunkás Szövetséghez annyi különbséggel, hogy ez még jobban hemzseg a hazugságtól. Azt mondja Baga, hogy ők majd „nem fognak segítyt adni a külföldi tagoknak”.

Lám a hosszúfűlű bolsi vezér hogy akar *pressziót* gyakorolni a külföldi szövetségekre. Mintha Romániában nem volna más szervezet, amely átveszi a külföldi tagokat, csak ők. Ugy látszik, hogy külföldön nem igen ijednek meg a kis kommunista alakulatoktól, mert éppen olyan értelmű választ kaptak ők is, mint a nagyváradiak.

Nyilatkozat. Alulírott kijelentem, hogy én tévedésből vádoltam Petrovics Eduárd elvtársat, tehát kijelentem, hogy Petrovics elvtárs elleni vádam tévedésen alapszik. Bocsa Montana 1923. december hó. *Joan Véber.*

Az állítólagos munkahiánynak és a Bocsa-Románá és resicai munkáselbocsátások okainak megvilágítása

A nehézipar lovagjai befektetett tőkéjükkel és a jövedelmező forrásokon leselkedő haszonélvezők, részvényesek, helyettesek és lógók ezideig mindig abban a helyzetben voltak, hogy akaratukat egész népekre rátudták kényszeríteni. Ezt tehették csak csalafintasággal, a tömegek megbutítása és félrevezetésével a klerikalizmus által, vagy a szervezeti érzéseknek mesterséges felkorbácsolásával és a militarizmussal. Különösen akkor, amikor számításuk nem sikerült vagy ez ellen akadályok mutatkoztak. És ha a szentségük, a profittjuk ezt megkövetelte, akkor mindent latba vetettek, nem riadtak semmi áldozattól vissza, habár tudták, hogy vérpatakok fognak folyni.

Olyan államokban, ahol egy bizonyos jogrend fennáll, amelyben a tömegek iskolázottak, szervezettek, azaz cél- és osztálytudatosak, ottan a nehézipar lovagoknak nem sikerül minden és meg kell elégedjenek egy kisebb profittal is. De ha egy országnak olyan nehézipara van, mint Romániának, ahol a tőke a jogrendet lábball tiporja, ignorálja és kijátsza, ahol a tőke kivánságára miniszteriumi rendeletekkel estéről-reggelre törvényeket tetszés szerint megváltoztatni lehet vagy nem létezőket érvénybe léptetni lehet, könnyen megérthető, hogy a hatósági fórumok csak a tőkének jeladását várják, hogy azután az agyonkinozott, kizsákmányolt, éhező, ellenszegült munkásságra vessék magukat, hogy ezeket a leggyalázatosabb módon megalázza.

Miután a munkásság is olyan, amely az összetartás, a szolidaritás, a szervezett értékét nem tudja fölfogni és magáévá tenni, különösen, ha a cél és az osztályöntudat nagyrészt hiányzik, magától értetődő, hogy a kapitalizmus tulkapásai és kihívásai napirenden vannak.

Az osztrák-magyar rezsim alatt a nehéziparban a „Steg” egyeduralkodó és valósággal állam volt az államban. Csak a belföldi konkurrenciától kellett félnie, mint pld. Diósgyőr, Witkowitz stb. Ha a „Steg” Ausztria Magyarországon, ahol a törvényeket respektálták s ahol a munkások egymást megértették, mégis azt tehette, amit akart, el lehet képzelni, hogy mit terveznek a „Steg” és más nehézipar lovagjai. Jaj annak, aki akaratuk ellen akar föllépni. A resicai részvények által előidézett botrányok ismeretesek az egész országban. Kevés azon országvezérek és törvényvédők száma, akik nem rendelkeznek resicai részvényekkel, amelyek az U. D. R. tőke által néha akaratuk ellenére is térdre kényszerít-

teinek. Azonban az egész dologban legszebb, hogy az állam ennek a társaságnak tartozik háromszázmillió leffel. Tehát erről az oldalról is adható van a társaságnak neki nem tetsző államvezéreket idomítani.

Az U. D. R. mohósága és profitéhsége általánosan ismert dolog ugyancsak szintén belső berendezkedése. De hogy ez a társaság — véleménye szerint — az államtól igen kevés hitelt kap, nem szívesen látja, hogy más vállalkozók is vagon és lokomotív-javitás és építéssel foglalkoznak, úgy hogy ezáltal nem az egész államhitel feneltelen torkukba süllyed és ezen okból az államvezérek ellen demonstráló társaságok idején munkásokat bocsátanak el, azt biztosan nem tudja mindenki.

Itt tisztán kiviláglik, hogy a Bocsa és resicai tömegelbocsátások nem munkahiány miatt történtek, ahogy ez az U. D. R. képviselői velünk tudatták hanem csupán azon okból, mert az állam nem akar a társaságnak fejleszteni lenni. Az, aki az U. D. R. képviselőjének a szerződési tárgyalások alatt a munkások ellen tanusított magatartást ismeri, akinek a kimondott jelző „patronii nu de mai mult” még a fülében cseng, aki tudja, hogy a munkások követeléseit a lugosi törvényszékhez tették át, az mindennel tisztában van.

Ezt az óriási vállalatot ezer támaszaival, a törvényhozásra belső és külső befolyásával ezer megtevesztőivel és csábítóival, kimeríthetetlen aranykincsével csak akkor lehet térdre kényszeríteni, ha ezen vállalat munkásai összetartanak sziklaszilárdon és érdekük megvédéséért minden áldozatot meghoznak.

Egy ilyen társaságnak, mint amilyen ez, nem imponál semmi bizonyíték, semmi adatok, se jó, se rossz bíró, sem egy olyan munkásság, amely egyszerre 7 memorandumot terjeszt elő. Ennek csak egyenrangúság imponál és az erő. A mai társadalmat csak akkor lehet legyőzni és megváltoztatni, ha erővel is rendelkezünk. A mi erőnk a szervezethez rejlik, tehát a szolidaritásban és ha ennek tudatában vagyunk, arra törekedünk, hogy minden hibánkat és gyengeségeinket legyőzzük. Ezt elérni csak úgy lehet, ha a munkásság egységesen lép fel és egyesült erővel lerázni igyekszünk a mindig éhes elnyomóinkat. Ha ezt keresztülvihetjük, akkor nem fognak télviz idején nyomorgó munkáscsaládok az utcára kerülni, fázni, éhezni, csupán azért, mert hát úgy akarja ezt a munkáltató, aki nyáron tulóránzi kényszeríti a munkásokat és most elbocsátja, hogy ezáltal demonstráljon egyes államvezérek ellen.

Addig, amíg egyet nem értünk, számottevő eredményt nem érhetünk el. Tehát föl a munkára ti kizsákmányolt proletárok és szervezkedjétek mindnyájan, mert ha ezt elmulasztjátok, úgy rabok maradunk továbbra is.

Minta-tanoncszerződés Ausztriában

Az alsó-ausztriai munkáskamara nem sokkal azután, hogy tanonc-védő osztályt létesített, statisztikai adatokat kezdte gyűjteni a tanonc-szerződésről egyrészt azért, hogy megállapíthassa, melyek azok a rendelkezések, amelyeket a szerződésből ki kell küszöbölni, másrészt azért, hogy olyan minta tanonc-szerződést alkosson, amely a törvényes rendelkezéseknek megfelel.

Az adatgyűjtés révén megállapították, hogy az érvényben lévő tanonc-szerződések legnagyobb részben csak a munkáltató szempontjából előnyösek, ami természetesen is, miután azokat a munkáltatóknak a szövetségei (amelyeket a magyarországi ipartestületekhez hasonló szervezetiek és hatáskörűek) adtak ki. Habár az osztrák ipartörvény az oly rendelkezéseknek egész sorát tartalmazza, amelyeknek a tanonc-szerződésben benne kell lenniük, mégis a munkáltatók szövetségei a tanonc hátrányára olyan intézkedéseket irnak a tanonc-szerződésbe, amelyek vagy törvényellenesek, vagy idejüket multák és amelyekről mitsem tud az ipartörvény.

A minta-tanoncszerződés egyik fontos célja az, hogy ezeket a visszasságokat megszüntesse.

Ennek a minta-tanoncszerződésnek fontosabb rendelkezéseit a következőkben ismertetjük:

A minta-szerződés elsősorban azt rendeli, hogy a tanonc-szerződést három példányban kell kiállítani és ezek közül egy példányt a tanoncnak, vagy a tanonc törvényes képviselőjének kell kiadni, a másik példányt a munkáltató-szövetségéknél, vagy az előjáróságnál, vagy annál az elsőfoku iparhatóságnál marad, amely a munkáltató-szövetséget helyet a tanonc-szerződést kiállítja, a harmadik példány a munkáltatóé. Ezzel a rendelkezéssel véget akarnak vetni annak a lehetetlen helyzetnek, hogy a tanoncnál nincs meg a szerződésnek a másolata, tehát a szerződés intézkedéseit nem is tekintheti meg.

A három első pont a munkáltatónak, a tanoncnak és az előbbi törvényes képviselőjének személyi adataira vonatkozik.

A negyedik pont a tanviszonyba lépés napját állapítja meg. Ugyanis, a tanoncot gyakran károsodás érte abból eredően, hogy a tanidő kezdetét csak attól a naptól számították, amelyen a próbaidő véget ért. A mintaszerződés — az ipartörvény idevonatkozó rendel-

kezésének megfelelően — azt tartalmazza, hogy a próbaidőt a tanidőbe be kell számítani, tehát a tanidő a próbaidő napjával kezdődik.

Az 5. pont a tanidő tartamát állapítja meg.

A 6. pont kimondja, hogy a tanonc beszerződésével és felszabadításával járó illeteket, ugyszintén a vizsgadíjat a munkáltató köteles viselni.

A 7. pont szerint a vizsgálóhoz szükséges anyagot és szerszámokat a munkáltató tartozik szolgáltatni.

A 8. pont a tanonc bérét állapítja meg és pedig a kollektivszerződés szerint vagy megszabja a minimális munkabért.

A 9. pont így rendelkezik: „A munkaidő meghosszabítása csak akkor engedhető meg, ha a túlórázást a hatóság jóváhagyja és ha a túlórákat megfizetik.”

A 10—12. pontok a tanonc élelmezését, lakását és ruházattal való ellátását szabályozzák, amelyeknek költségeit most sok esetben a munkáltató, sokszor azonban a tanonc szülőik viselik.

A 13. pont így szól: „A munkaruhát a munkáltató abban az esetben tartozik szolgáltatni, ha abban a szakmában a kollektivszerződés szerint a felnőtt munkásoknak szolgáltatni köteles.”

A 14. pont elrendeli, hogy a betegség esetére való biztosításért fizetendő járulékok a munkáltatót terhelik.

A munkaidőre vonatkozóan a 15. pont úgy intézkedik, hogy azt a nyolcórás munkanapról szóló törvénynek megfelelően kell rendezni. A heti munkaidő 18-ik életévüket be nem töltött tanoncok és tanulóleányok részére nem lehet 44 óránál több és a heti munkának szombaton déli 12 órákor be kell fejeződnie. Az oly üzemekben, vagy üzemosztályokban, amelyekben a tanoncok és tanulóleányok munkaidejének megrövidítése az összes munkások vagy alkalmazottak munkaidejének megfelelő megrövidítését vonná maga után avagy tanoncoknak és tanulóleányoknak alkalmazhatását egyáltalában kérdésessé tenné, a tanoncok és tanulóleányok munkaideje a munkaszünetek beszámítása nélkül nem lehet több, mint 8 óra 24 órán belül. A munkaidő meghosszabbítása mindamellett nem engedhető meg azokban az üzemekben, amelyekben a foglalkoztatott munkások két-harmadrésze 16 éven aluli ifjúság. A túlórai munkáért — a törvény rendelkezésének megfelelően — 50 százalékkal többet kell fizetni, mint a rendes munkaidőben végzett munkáért. A mintaszerződés utal arra, hogy a tanoncokra is vonatkoznak azok a kivételes rendelkezések, amelyeket a nyolcórás munkanapról szóló törvényhez kiadott első kivételes rendelet tartalmaz.

A 16. pont kimondja, hogy tanoncoknak a vasárnapi és éjjeli munka tilos.

A 17. pont a törvényes szabadság-időről a következőket tartalmazza: A tanoncoknak 16 életévük betöltése előtt egy évi szolgálat után 2 heti, 16 életévük betöltése után 1 heti fizetési szabadság jár. Ha a munkáltató a tanonc élelmezését is vállalta, a tanoncnak az élelmezés helyett a szabadság minden napjára a betegségi segéllyel egyenlő összegű napipénz fizetendő, amely összeg a szabadság megkezdésekor a szabadság egész idejére előre kiadandó.

A 18. pont ezt mondja: „Házi munkák végzésére, amennyiben azok nem az ipartűzéshez tartoznak, a tanoncot nem szabad alkalmazni.”

A 19. pont így szól: „A tanonc a hivatási tanácsadás alapján választotta ezt az ipart és előzetes vizsgálat alapján erre alkalmasnak találtatott.”

Ez a rendelkezés természetesen csak az olyan városokban érvényes, ahol hivatási (pályaválasztási) tanácsadó hivatal van.

A 20. pont így rendelkezik: „A tanonc felszabadítása után még három hónapig a tanítómester üzemében mint segéd alkalmazandó, ha csak az ipartörvényben megállapított törvényes rögtön való elbocsátás indoka fenn nem forog.”

Nálunk Romániában még az évtizedekkel ezelőtti viszonyok szerint történik a tanoncok szerződésének és idejének volna, ha itt is belenyúlna a törvényhozás a tanonctenyésztés dzsungeljébe, de ezt mindaddig nem remélhetjük, amíg a munkásság ezt erős szervezkedésével ki nem kényszeríti.

Az Astra-gyári helyzet. Astra-gyári szaktársaink helyzete is kezd napról-napra mind ürhetlenebbé válni, amit az egyoldaluan megállapított és már le is redukált akkord-árak idéznek elé, hisz már oly neveltségesen alacsony hetikeresetek is vannak, amelyek az állítólagos 30 százalék nélkül megállapított órabérek sem érik el, már pedig a tőkésék azzal indokolják az akkord szükségességét és bevezetését, hogy a munkás többet kereshessen. Tehát itt a bizonyíték, hogy mennyivel keres többet. Szaktársaink egy ízben fordultak már memorandummal a motorgyár igazgatóságához, azonban a válasz az volt, hogy a gyár igazgatósága, mint a katonai parancsnok részéről, hogy akinek nem tetszik, az elmehet. A motor osztályban dolgozó szaktársaink ismételtelen foglalkoztak a folyton rosszabbodó helyzetük tarthatatlanságával és elhatározták — a rohamosan emelkedő drágaságra való tekintettel — egy újabb memorandum beadását, amelyben részletesen feltárva, erélyesen fogják követelni elviselhetetlen helyzetük megjavítását.

Hogyan respektálják a kollektívszerződést a Zsilvölgyében?

8 órai munkaidő papíron

Tárgyalások alkalmával a bányabárók az unalmassáig hangoztatják a nagylelkűségüket, ami abban nyilvánul meg, hogy a rokkant munkásokat kegyelemből könnyebb munkára osztják be. Arról mélyen hallgatnak, hogy ezen munkakörben reggel 6-tól este 6-ig dolgoztatják ezeket a szerencsétlen rokkantakat és a 12 órai munkaidő jutalma 33–39 lei napi kereset. Lám, a tőkésék még a kifacsart citrom héját is értékesíteni tudják s még a rokkant munkásokból is tudnak aranyat kisajtolni azáltal, hogy éhbéért velük őriztetik vagyonukat. A dolgozó munkások helyzete sem jobb e szerencsétlen rokkantakénál, mert a szervezkedés hiányai miatt nem bírnak maguknak tisztességesebb munkabért kiverekedni. A munkások egyrésze nemzeti alapon való szervezkedéssel gondol kibújni a hatóság és a tőkésék üldözése alól, a másik rész here módjára várja, hogy mások vivják ki részére is a kenyeret. Ezek az úgynevezett semlegesek, akik legjobban zugolódnak, ha a szakszervezet gyengesége folytán nem bír megfelelő munkabéreket kiverekedni, ezek az emberek a pénzkérésnek egy újabb módját eszelték ki és pedig azt, hogy naponta kilincselnek a művezetők és mérnököknél, hogy túlműszakot könyörögjenek ki, mert így gondolnak több pénzt keresni. Vannak, akik hetenként hatszor 16 órát is szeretnének dolgozni; persze, így elérik azt, hogy ezután 35 műszakra keresnek annyit, mint amennyit eddig 20 műszakra kerestek. De vakságukban nem látják ezt be és örülnek, hogy tönkre tehetik magukat.

A tőke ezeketán általánosít, mert a szent profit úgy kívánja és egyszerűen kiírják a felolvasó teremben (Anstal), hogy kedden és szombaton Zustand, azaz túlműszak és dolgoznak így 64 órát hetenként, aki ez ellen a rendszer ellen felszólalni merne, egyszerűen elkergetnék, pedig ez a rendszer napi 10 óra és 40 perc munkaidőt jelent a bányászoknak.

Az iparosoknál még rosszabb a helyzet, sőt vannak sokan, akik több túlórárt dolgoznak hetenként, mint amennyi a rendes munkaórák száma. A lupeni műhelyben például 300–320 a munkáslétszám és a teljesített havi túlórák száma 18–19 ezer, azaz 300 ember 420 embernek végzi el a munkáját olyan alacsony díjazásért, hogy egyik napról a másikra alig-alig tudnak tengődni.

Akad a munkások között is sok olyan talpnyaló, akik ideális állapotnak tekintik ezt a kizsákmányoló mód-

szert és üldözik azt az öntudatos munkást, aki az állandó túlórázás ellen állást mer foglalni, nem is beszélve arról, hogy a munkaadó az ilyen egyént lázítóknak tekinti és azonnal elbocsátja a munkából, hogy ne legyen, aki kinyissa a munkásság szeméit. Minket csak az a tudat vigasztal a zsilvölgyi szomorú állapotok látásakor, hogy sok a jóból is meg fog ártani és végre kinyílik a zsilvölgyi munkásság szeme is és erősebb szervezetségével meg fogja szüntetni a mai tarthatatlan állapotokat. Amíg az összmunakasság a szervezkedés szükségességét át nem érzi, addig semmilyen szervezet és semmilyen központ egy csapásra nem tudja megszüntetni a zsilvölgyi sötétséget, mert ehhez a szakszervezetbe tömörült összmunakasság egységes erejére van szükség.

Felhívás szövetségünk összes csoportjaihoz! Tekintettel, hogy Nagyszében, Nagyvárad, Temesvár és Zernesti csoportok kiváltak szövetségünkől, ezen csoportok tagjai tehát megszűnnek tagok lenni szövetségünkben, így ezen csoportoktól jelentkező tagokat a szövetséghez tartozó csoportok át nem vehetik és semmiféle segílyt részükre ki nem fizelhetnek. Továbbá Aradon, Bukarestben és Brassóban alakult új independet (független) vasas csoportok szintén nem tartoznak szövetségünkbe, így ezen csoportok tagjait sem szabad átvenni, sem részükre segílyt kifizetni. Fenti csoportok ugyan még használják a szövetség tagkönyveit, de ez ne tévessze meg a csoportjaink vezetőségeit. A kivált, valamint az új independet csoportok tagjainak tagkönyvei részint csak „fizelett” bélyegzővel, részint pedig a mi bélyegünktől eltérő, más színű és más formájú bélyegekkel vannak ellátva. Tehát ezekről is könnyen felismerhető. Külön hívjuk fel a vezető égek figyelmét, hogy Bukarestben, Aradon és Brassóban a szövetségünkhöz tartozó régi csoportok működnek és így ezek tagjait minden fennakadás nélkül el kell ismerni.

Központi titkárság.

Közgyűlés Dicsőszentmártonban

A dicsőszentmártoni szaktársaink 1923. december 15-én tartották meg az évi közgyűléstüket a tagok nagyszámu jelenlétében.

Solyosi szaktárs délután 3 órakor nyitotta meg a közgyűlést, beszámolva a csoport vezetősége működéséről. Beszédében kiemelte a mozgalom fontosabb eseményeit és rámutatott a szét-huzás és az egységbontás gyakorlati következményeire. Az összetartásra buzdító elnöki beszámoló után Rózsa szaktárs a pénztári jelentést teszi meg. A könyvtári jelentés a csoport kulturális neveléséről tett tanúságot, mert rövid idő alatt a szaktársak áldozatkészségéből igen szép könyvtárat állítottak fel, amelyet naponta gyarapítanak a nagyszámu olvasók az ajándék könyvekkel.

A vezetőség beszámolójával kapcsolatban egy munkásokon építésének a szükségessége vált nyilvánvalóvá, mely alapra egy napi bérét a munkásság nagyobb része, egy régebbi taggyűlés egyhangu határozata alapján le is adta, de sajnos, voltak egyének, akik habár éppen maguk akarták a határozatot szigorítani, nem tettek eleget vállalt kötelezettségüknek.

Popovics elvtárs egyszerű, de szívósból jövő szavakkal elítéli az aknamunkát folytatókat, akik nem tettek eleget a határozatnak. Beszédében rámutatott, hogy egyszerű írástudatlan segédmunkás létere megbotránkozott, amikor Menyesz és egynehány társa agitált a napi bér leadása ellen, sőt nem is jött el a közgyűlésre, hanem ahelyett több társával együtt túlórázik, így akarván a gyáros kegyét megnyerni s máris segédművezető ez az ur.

A közgyűlés felháborodva hallgatta a beszédet, majd többek hozzászólása után egyhangulag határozatot hozott, hogy mindazokat, akik 1924. január 15-ig a határozatnak nem tesznek eleget, kizárja a tagok sorából.

A vezetőség erkölcsi és anyagi jelentésének az egyhangu tudomásulvétele és a felmentvény megadása után a közgyűlés Jónás szaktársat választotta meg korelnöknek. A kandidáló bizottság kiküldése után György szaktárs szövetségünk képviselőjében ismertette az országos szakszervezeti mozgalmat, kiérve az egyes helyiségekben folytatott akna munka vázolására. A nagy tetszéssel fogadott ismertető előadás után az új vezetőséget választotta meg a közgyűlés, melynek tagjai nagyrészen a régi vezetőség tagjaiból lettek újból egyhangulag megválasztva, mintegy bizonyítéka és elismerése képpen az eddigi célirányos munkáikodásuknak.

Jónás szaktárs ismerteti, hogy a Nitrogéngyár üzemének a folytonossága állandóan veszélyeztetve van azáltal, hogy naponta el-elzárják a földgáz

és így a földgázra berendezett gyár nem bír megfelelően termelni. Súlyos visszaélés ez az ipar fejlődése és a munkásság megélhetése szempontjából, mert máholnap az üzem kényszerű szünetelése miatt az utcára kerülnek a munkások ezrei, pedig ez az üzem még sok száz új munkást is foglalkoztatna, ha a szerződés szerinti gázt a gyár rendelkezésére bocsátanák.

A közgyűlés több hozzászólás után tiltakozott a földgázszállítás miatt, majd határozatot hoztak, hogy egy küldöttséget menesztenek az illetékes miniszteriumba, hogy ott a munkásság kegyelmeztessen a biztosítása érdekében szót emeljenek és a sérelmek megszüntetését kérik.

Azután elnök szaktárs az emelkedett hangulatban lévő közgyűlést bezárta.

Taggyűlés Clujon

December hó 13-án tartották a cluji szaktársak a Munkásotthon nagytermében a rendes havi taggyűlést. A zsufolás g megtelt teremben Pirovszky szaktárs pont fél 7 órakor a taggyűlést megnyitja. A jegyzőkönyv felolvasása után Kucsera szaktárs a pénzügyi jelentést, Lusztig szaktárs a könyvtári és Lerch szaktárs az ellenőri jelentést teszi meg, amely jelentéseket a taggyűlés tudomásul vett. Bruder szaktárs a titkári jelentést terjeszti elő és a szaporodó munkanélküliekről beszél, akik megnehezítik a gazdasági helyzetet. Javaslatot terjeszt elő, hogy a karácsonyi ünnepek alkalmával rendkívüli segínyt folyósítsanak a munkanélküliek részére, továbbá a betegsegélyző pénztár ellen hoz fel sorozatos sérelmeket. Felemlíti, hogy a mérleggyárban Tomor öntő szaktársnak a lába összeégett, akihez a betegsegélyzőből az orvos három nap múlva ment ki és még hasonló eseteket sorol fel.

Bruder szaktárs titkári jelentéséhez többen hozzászólnak és erős kifakadásokat tesznek a betegsegélyzőpénztár hanyagsága miatt. Bruder szaktársnak a karácsonyi segélyekre vonatkozó javaslatát a taggyűlés elfogadta.

Pirovszky szaktárs bejelenti, hogy a múlt havi taggyűlésen elmaradt kongresszusi beszámolójának a vitája következik, amelyhez hozzászól és fejtegeti ezen problémát, miután Pirovszky szaktárs leszavaztatja ezen kérdést, a taggyűlés a kongresszusi beszámolóit szavazat ellenében tudomásul vette.

A vezetőég a következő szaktársakkal lett kibővítve: Fekete Emil, Pop Gusztáv, Neuman Adolf és Temesi Z.

Krausz szaktárs indítványára a Munkástestvedző és Munkásdalárda részére hetijárulékonként 10—10 banit szavazott meg a taggyűlés.

Ezek után Pirovszky szaktárs fegyelmezteti a szaktársakat és a lelkes hangulatban lévő taggyűlést este 9 órakor bezárta.

Biharmegyei Bél-községi Üveggyári haramiavezér és pribékjei

A világháború előtt az 1912—13. években tűnt fel és vált híressé Vitális Imre, az utolsó bihari betyár, aki embereket rabolt és rettegésben tartotta hosszú időn keresztül az egész vármegyét, amíg végre sikerült a csendőrségnek ártalmatlanná tenni. Bihar megye történetében azóta sem fordult elő hasonló esemény. Most azonban az 1923-ik évben kimagasló Varicsek üveggyáros és pribékjeinek vezéralakja, akik hasonló módon tudják rettegésben tartani az ottani üveggyári munkásokat.

Vitális Varicsek lábba tiporja a törvényeket, amelyek ma Romániában érvényben vannak. Az a munkás, aki a Varicsek bandának a hálójába kerül, menthetetlenül elveszett, mert felemelkedni, illetve onnan elmenni a lehetetlenség határai közé tartozik. Ilyenkor Vitális vezér a pribékjei segítségével minden intézkedést megtesznek a terror alkalmazására s ha szükséges, korbácsolással kényszerítik a munkást az ottmaradásra. Egész Románia területén nem lehet még egy olyan üzemet találni, ahol ilyen gyalázatos viszonyok és alacsony bérek volna, mint itt. Természetesen azért van az, hogy itt mindig munkáskereslet van. Ez a haramiavezér tisztában van azzal, hogy az üveggyári munkások ismerik a gyárban lévő viszonyokat és így kerülnek is azt. Ezért Varicsek külföldi munkásokat igyekszik odacsalni, ami némelykor sikerül is neki, a hiszékeny külföldi munkások gondolják, hogy egy jó munkaalimat találnak, családjukkal együtt odavándorolnak és csak akkor látják meg a borzalmas helyzetet, amikor már késő, amikor már a bandita karmai között vannak. Álljon bizonyítékul a következő példa, hogy tudják meg a külföldi munkástársaink is, hogy a jövőben ne essenek áldozatul s kerüljék ezt a helyet, nehogy arra a sorsra jussanak, mint az az olvasztó elvtárs, akit Magyarországról csalt ide öttagu családjával azzal, hogy itt a megélhetési viszonyok olyanok, mint békében. A levélben a hazugságok és jellemtelenségek egész özöne van. Azt írja például Varicsek, hogy itt Romániában egy pár tyúk 15 lei, a tojás 50 bani, 50 leiből egy egész családot fenn lehet tartani egy héten stb. És amikor a munkástársunk felesége kiment 50 leivel a piacra, hogy egy hétrel való élelmiszert bevásároljon, keserűen tapasztalta, hogy azt a bizonyos 15 leies tyúkot még 50 leiert sem lehet megkapni, keserűen tapasztalta, hogy még sokkal rosszabb helyzetbe került, mint ahogy volt. Ez a munkástársunk kétszer mondott fel, de az igazgató csak nem akarta elengedni, végre szöknie kellett és így birt csak

megszabadulni a rettenetes terror alól. A napokban utazott úfána a családja, a legnagyobb szenvedések és nyomor közepette. Így beszélt el a bogszegi állomáson e munkástársunk szerencsétlen családjá. A napokban lentjárt Rusu Simon szaktárs (üveges titkár) a szövetség részéről, hogy az üveggyári munkások kongresszusának határozata értelmében megalakítsa az ottani szakszervezetet. Vitális Varicsek természetesen azonnal mozgósította az irodájában alkalmazott pribékeket és a csendőrséget, hogy megakadályozzák a szervezés lehetőségét. A stromanok parancsot kaptak Béliu mindenható üvegkirályától, hogy ezt a gazembert el kell fogni és kiméltlenül agyonütni. Az üvegkirály ugylátszik, hogy a kiphent naplopók és munkásnyuzókban sem bízott, hanem saját maga vezette az irányítást, hogy elfogja azt a „csirkefogót“, aki a munkásságot megakarja szervezni. A minden emberi érzésből kivetkőzött bandita az irodába csalta Rusu szaktársat, ahol 6—8-an orvul nek támadva ütlegetni kezdték. Rusu szaktárs töle telhetőleg védekezett a banditák közös támadása ellen és egy nehányat alaposan helyben hagyott, végre is a tulerő győzött, Rusu szaktárs a munkásságért szenvedett ütlegek következtében félholtan rogyott össze. Igaz ugyan, hogy az igazgató is örökéletben megemlegetti azt a napot, amikor egy öntudatos szakmunkást mert megtámadni, azokról a jegyekről, amelyeket a harc hevében arcán és szemén kapott.

Béliui munkástársak, mindezen dolgok ne riasszanak titeket vissza a szervezkedéstől, mert azokat a gyalázatos állapotokat, amelyek nálatok uralkodnak a szervezet megalakításával fogjátok csak megszüntetni. Megüzenjük, hogy rövidesen elfogunk menni hozzátok, hogy közös erővel megalakítsuk szervezeteteket s ezáltal levegyük kezetekről a rabláncot s megszüntessük azt a terrort, amely nálatok uralkodik, hogy párhuzamosan haladjatok Románia szervezett üveggyári munkásaival.

Új üveggyári csoportok

Az üveggyári munkástársaink szervezkedése megindult az egész vonalon, mert tudják, hogy csak a szolidaritás és az összetartás acél kapcsa által lehet jobb gazdasági helyzetet és jobb megélhetést biztosítani a maguk számukra.

December 6-án tartotta meg alakuló gyűlést a Padurea Neagră üveges munkástársaink. A szövetség részéről Rus szaktárs, az üveges munkások titkára ismertette a szövetség alapszabályait és céljait ismertette, a szervezkedés előnyeit és fontosságát és szervezkedésre buzdította az elvtársakat. A gyűlés egyhangulag kimondotta a csoport megalakulását. Megválasztották

a-vezetőséget. Elnök: Somogyi József, alelnök: Kosztea Ignác, jegyző: Tanhöffner József, pénztárnok: Hartauer Victor és Somogyi Gyula; ellenőrök: Kropelka József, Tanhöffner Ferenc, választmányi tagok: Somogyi Adolf és Szpevák János elvtársak.

Poliana Codrului (Zelesty)

December hó 10 én tartották meg alakuló gyűlésüket üvegyári munkás-társaink. A szövetség részéről Rus szaktársunk ismertette a romániai üvegyári munkások helyzetét, felolvasta az alapszabályokat, ismertette az üveges munkaadók intencióit és szervezkedésre buzdította az elvtársakat. Az alakuló gyűlés egyhangulag kimondotta a csoport alakulását és megválasztotta a vezetőséget. Elnök: Blaskó József, alelnök: Krenczi Rudolf, jegyző Polczer Ferenc, pénztárnok Rábel Antal, ellenőrök: Kollár Ernő, Szűcs István, választmányi tagok: Polczer Lőrinc és Hátzel Ferenc elvtársak.

Valea Frantului (Ferencz Völgy)

December hó 14 én tartották meg alakuló gyűlésüket az üvegmunkások. A szövetség kiküldötte: Rus szaktárs ismertette az üvegmunkások általános gazdasági helyzetét és a gazdasági szervezkedés fontosságát. Az alakuló gyűlés egyhangulag kimondotta a csoport alakulását és megválasztotta a vezetőséget. Elnök: Dembrovszki József, alelnök: Puffler Mihail, jegyző: Schiller Ferenc, pénztárnok: Khiszlinger Vilmos, ellenőrök: Dembrovszki Sándor, Szabó Lajos; választmányi tagok: Salamon Leopold, Dembroviszki Károly. Sok szerencsét kívánunk ezen csoportok munkálkodásához.

Üvegyári munkások

Torda, Tomest és Brassót az ottani bérmozgalmak miatt kerüljük.

SZABÓ JÓZSEF

lakatos

A romániai szakszervezeti mozgalmat sulyos csapás érte. December 11-én, 45 éves korában, a Horthy-börtönben szerzett betegsége következtében meghalt Szabó József szaktársunk, szövetségünk központi vezetőségi tagja. 18 éven keresztül küzdött és fáradott a munkásság felszabadításáért s halála is a küzdelem mezején érte, Tordán, ahol a munkásság bizalmából titkári állást töltött be.

A halála előtti napon még szervezeti ügyekkel foglalkozott, halálos ágya körül gyűjtve egy néhány szaktársat, végrendeletszerűleg intézkedett a mozgalom mikénti irányításáról. Minden időben a legjózanabb szakszervezeti irányzatnak volt a zászlóvivője. Győrben a munkásság megkülönböztetett bizalma jeléül a proletárdiktatura alatt

az ágyugyár termelési biztosra volt s habár nem is értett egyet a diktatura irányítóival, elfogadta a sulyos és nagy felelőséggel járó állást, mert sulyos helyzetében használni akart a proletáriátusnak. Sokan a vezérek közül külföldre menekültek az ellenforradalom első pillanatában, de Szabó szaktárs örhelyén maradt, hogy utolsó pillanatig segítségére legyen a minden oldalról szorongatott munkásságnak. Börtönbe került, ahol szenvedett azokért is, akik megugrottak az ellenforradalmárok vérszopó hada elől s a börtönben sem tagadta meg szocialista mi voltát.

Kiszabadulva a börtönből, előbb Csehszlovákiába ment, ahol szintén fontos szerepet töltött be a munkásmozgalmában, majd haza jött szülőföldjére, hogy itt igyekezzen a munkásság felvilágosításában segíteni. Itt érte el a munkásságért sok verést szenvedett roncsá tett testét a halál és kiragadta sorainkból az egyik legöntudatosabb szaktársunkat.

Szabó József szaktársunk temetése Tordán december 13 án volt, ahol a tordai összmunkásság nagyszámu részvétele mellett lett eltemetve.

Temetésén György szaktárs mondott bucsuztatót szövetségünk nevében.

Három kis árva gyermeke, felesége és özvegy édes anyja siratja elvesztett egyetlen támaszát, a szervezett munkásságnak pedig pótolhatatlan veszteséget jelent Szabó szaktársunk korai halála. Órizzuk meg emlékét kegyelettel.

A nemzetközi vasmunkás-titkárság felhívása

A berni vasmunkás-titkárság a világ összes szervezett vasmunkásaihoz fordult, hogy a német nyomorgó vasmunkásokon gyűjtéseikkel segítsenek. Felhívjuk az összes csoportjaink vezetősegeit, hogy gyűléseiken agítaljanak a német szaktársaink érdekében és a befolyó adományokat haladéktalanul küldjék be titkárságunkhoz, hogy a pénzt azonnal rendeltetés helyére juttassuk.

Kétszer ad, aki gyorsan ad!

Figyelmeztetés. Értesítjük az összes csoportvezetősegeket, hogy a szövetség központi vezetősége a külföldre utazó tagok részére külön e célra külföldre szóló utasigazolványt bocsátott ki. Ezért felhívjuk a figyelmüket, hogy a külföldre utazó tagoknak a fent jelzett utasigazolványokból állítsanak ki. Ugyancsak figyelmeztetjük szaktársainkat is, hogy külföldre való elutazásuk előtt tagkönyveiket rendszeresen jelentsék ki és kérjenek külföldre szóló utasigazolványt, mert enélkül a külföldi szövetségek nem ismerik el. **Központi titkárság.**

Boldog újévet kíván a szerkesztőség szakszervezetünk összes tagjainak.

Csalnak rendületlenül

Baga János az aradi vasmunkások egy részét félrevezetve, új csoportot alakított. Alig egy néhány elbarátja tudta, hogy mi célból alakult az új csoport, a tagok nagy része ma sincs tisztában azzal, hogy ők jelenleg egy helyi szervezet tagjai, melynek sem országos, sem nemzetközi kapcsolata nincsen. Ezen állításunk bizonyítására közöljük az alanti nyilatkozatot:

Nyilatkozat.

Alulírott kijelentem, hogy Baga János aradi csoporttitkár tudtom és megkérdezésem nélkül az ujonnan általa alakított csoport tagjai közzé írt be és amikor megkérdeztem, hogy a tízéves tagsággal mi lesz, arra azt felelte, hogy a régi befizetett időm úgy Aradon, mint az ország minden részében, mint régi rendes tagnak el lesz ismervé, sőt külföldön is mindenütt elismernek.

Dicsőszentmártonban meglepetve tapasztaltam, hogy Baga János félrevezetett hamis állításaival, sőt még a tagkönyvem is kiigazította olyformán, hogy egy önálló csoporthoz írt be és annak bélyegzőjével látta el tagkönyvem anélkül, hogy annak irányváltoztatásáról engem értesített volna.

Diciosánmartin, 1923. dec. 15-én.

Dulka János sk.

Jónás Péter sk.

tanu.

Rózsa Áron sk.

tanu.

Lám, a kommunisták az egységfront nagyobb dicsőségére tagokat szakítanak ki a nemzetközi egységből a tagok tudta és beleegyezése nélkül és ez szerintük tisztességes munka, mi azonban a proletár becsületességgel össze nem egyeztethetőnek tartjuk és közönséges néven csalásnak nevezünk az ilyen eljárást.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Lupeni, Bocsa-Romana és Nándorhegy: Csakis a csoportok vezetőségei által láttaozott és a csoport bélyegzőjével ellátott cikket, panaszt, vagy más ehhez hasonló dolgokat közöli a szerkesztőség.

R. J. Temesvár. A cikket közöljük, a vers nem közölhető. — K. Braşov. A „Munkás” komolytalan rágalmozásaival nem foglalkozunk, ugy is minden jóézésű munkásnak meg van róla a véleménye. Eddig is folyton rágalmozott, szövetségünk mégis fejlődött. Azok a szövetségek, amelyeket támogatott, együtt véve is gyengébbek, mint a vasas-ösvetség.

Felölös szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj